

3.

О. Янович, Т.В. Хома

Реалізація принципів фізичного виховання в основній школі

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Сьогодні заклади освіти спрямовують свою діяльність на формування ключових та спеціальних компетентностей. У цьому процесі в основній школі важливе значення надається, з-поміж інших предметів, фізичній культурі.

Фізична культура є складовою частиною загальної культури суспільства, спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних якостей людини з метою гармонійного формування її як особистості. Серед завдань визначено такі: формування загальних уявлень про фізичну культуру, її значення в житті людини, збереження та зміцнення здоров'я, фізичного розвитку; розширення рухового досвіду, вдосконалення навичок життєво необхідних рухових дій, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності; розширення функціональних можливостей організму дитини через цілеспрямований розвиток основних фізичних якостей і природних здібностей; формування ціннісних орієнтацій щодо використання фізичних вправ як одного з головних чинників здорового способу життя; формування практичних навичок для самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку; формування високих моральних якостей [2].

Реалізація завдань можлива за умови дотримання дидактичних загальних та специфічних принципів навчання. Серед дидактичних виокремлюють такі: цілеспрямованість навчального процесу, науковість змісту навчання й виховання, систематичність, послідовність, доступність, урахування вікових та індивідуальних особливостей тощо [4].

Під «принципами» у теорії фізичного виховання розуміють найзагальніші теоретичні положення, які об'єктивно відображають сутність та фундаментальні закономірності навчання, виховання та всебічного розвитку особистості [3, с. 10].

Узагальнюючи наукові розвідки (Г. Безверхня, О. Чичкан, М. Кость, М. Пічугін, Г. Грибан, В. Романчук) щодо теорії та методики фізичного виховання, визначено принципи: принцип гуманістичної орієнтації; принцип пріоритету потреб, мотивів та інтересів особистості; принцип всебічного розвитку особистості; принцип оздоровчої спрямованості; принцип індивідуалізації; принцип зв'язку фізичного виховання з іншими видами діяльності і зайнятості людей [3, с. 8].

Дещо іншу класифікацію пропонує О. Шалар: принцип виховуючого і розвиваючого навчання; принцип свідомості (зв'язку з життям, з виробництвом); принцип наочності; принцип активності (ініціативи і творчості); принцип доступності (індивідуального підходу); принцип систематичності і послідовності (наочності, поступовості); принцип міцності (повторності, циклічності) [5].

У своїй основі запропоновані принципи сприяють реалізації комплексу навчальних, оздоровчих і виховних завдань.

Система принципів фізичного виховання реалізується через застосування у кожній конкретній ситуації як традиційних, так й інноваційних методів та прийомів, в процесі яких у здобувачів освіти відбувається активізація сприймання, засвоєння фізичних вправ, посилення інтересу до занять фізичною культурою, оволодіння міцними і систематизованими знаннями, вміннями і навичками в галузі фізкультурної діяльності. Серед них виокремлюємо метод фізичної вправи, як один з основних. Крім нього визначають ігровий та змагальний, вербальні та метод наочності.

У позаурочній діяльності реалізація принципів фізичного виховання має місце у процесі організації різноманітних видів конкурсів, змагань спортивних програм, як-от: «Веселі старты», «Найкмітливіший», «Малі олімпійські ігри», «Великі перегони»; організація і проведення «Дня здоров'я» з виїздом на природу, свята до Дня фізичної культури і спорту, Дня Європи, тенісних, футбольних і волейбольних турнірів; організація спортивних флешмобів та інші.

Отже, нами розглянуто принципи фізичного виховання, що впливають із завдань предмету «Фізична культура» і передбачають добірку як традиційних, так й інноваційних методів навчання.

Література

1. Безверхня Г. В. Педагогіка фізичного виховання / Г. В. Безверхня. – Умань, 2013. – 72 с.
2. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи (затверджена наказом МОН від 23.10.2017 №1407) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-iniji/fizychna-kultura-naskrizni-zmistovi-liniji>.
3. Фізичне виховання у схемах [навчально-методичний посібник] / О. А. Чичкан, М. М. Кость. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. – 104 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М.М.Фіцула. – К., 2002. – 528 с.
5. Шалар О. Г. Практикум з педагогіки фізичного виховання: Навчально-методичний посібник / О. Г. Шалар – Херсон: ПП Вишемирський В. С., 2015. – 142 с.

Примітка. У статтях та матеріалах конференції збережено орфографію, пунктуацію та стилістику авторів.